

«Студентське самоврядування»

(шифр)

**«Правовий статус органів студентського самоврядування закладів
вищої освіти як юридичних осіб»**

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ, ПРИПИНЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ЮРИДИЧНИХ ОСІБ	10
1.1 Порядок та особливості створення органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб	10
1.2 Порядок та особливості припинення органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб	12
1.3 Правове регулювання діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб	14
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ЮРИДИЧНИХ ОСІБ	16
2.1 Види та особливості фінансування органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб	16
2.2 Порядок звітування органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб	19
2.3 Здійснення господарської діяльності органами студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб	20
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЮРИДИЧНИХ ОСІБ	22

3.1	Проблемні аспекти, колізії та прогалини у діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб	22
3.2	Досвід застосовної практики діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб	24
3.3	Пропозиції щодо удосконалення правового регулювання діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб	26
ВИСНОВКИ		28
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		31
ДОДАТКИ		34

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасній системі вищої освіти інститут студентського самоврядування почав повноцінно діяти відносно нещодавно. Запровадження такого «інструменту впливу» зумовлене розвитком та актуалізацією принципу «студентоцентризму», який бере свій початок ще з другої половини ХХ-го століття. Протягом довгого часу і, навіть, частково зараз у деяких закладах вищої освіти (*далі – ЗВО*) студентське самоврядування виконує «формально-показову» роль, що не має нічого спільного з принципами самоврядності, виборності тощо. Проте, з кожним роком рух студентського самоврядування в Україні набуває все більшого значення та популяризації серед молоді, адже така діяльність, насамперед, формує частину молодіжної політики та громадської діяльності на всіх рівнях. Студентське самоврядування є невід’ємною частиною громадського самоврядування ЗВО та має на меті об’єднання студентів задля можливості здійснювати захист прав та інтересів студентів, їх участі в управлінні закладом вищої освіти, впливу на освітній процес, внутрішнього та зовнішнього представництва, організації дозвілля тощо. Очевидно, що для адміністрації ЗВО така діяльність може бути зайвою та навіть «шкідливою», адже студенти є здобувачами вищої освіти і, відповідно, мають приділяти час лише навчанню, а не брати участь в освітньому процесі в усіх його проявах [1]. З метою визнання такої діяльності та задля її унормування, на законодавчому рівні було закріплено загальні положення, що визначали концептуальні засади діяльності самоврядування, а саме у статті 38 Закону України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 року (втратив чинність) [2]. На сьогодні основні правові, організаційні, фінансові аспекти діяльності студентського самоврядування визначено статтею 40 Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року (*далі – Закон № 1556*) [3]. Утім, не усі чинні наявні законодавчі норми є досконалыми та узгодженими.

Законом № 1556 передбачено можливість здійснення діяльності студентського самоврядування у інституційній формі – у вигляді органів

студентського самоврядування (*далі – ОСС*) (представницьких, виконавчих, контрольно-ревізійних, робочих) та у представницькій формі – участі студентів (у якості представників студентства) у роботі органів громадського самоврядування у ЗВО, органів колегіального управління у ЗВО, у виборах керівника закладу вищої освіти. А також, у випадках, передбаченими підзаконними нормативно-правовими актами та/або локальними (внутрішніми) актами ЗВО, студенти (у якості представників органів студентського самоврядування) можуть бути долучені до діяльності робочих, дорадчих (дорадчо-консультативних) органів, які створюються у ЗВО (наприклад, стипендіальні комісії, до складу яких мають входити представники органів студентського самоврядування у кількості не менше 50% складу відповідної комісії) [4]. Таким чином, можна виокремити органи студентського самоврядування, що формуються безпосередньо студентами та складаються зі студентів, і органи, до яких входять представники студентів (за посадами чи шляхом виборів).

У межах досліджуваної теми слід зазначити щодо причин та необхідності вивчення даного питання. Однією з «новел» чинного закону стала норма, яка надає право зареєструвати орган студентського самоврядування як громадську організацію (*далі – ГО*). З одного боку, це дійсно розширює обсяг прав та надає певну майнову самостійність, але з іншого – у науковців, громадських діячів, самих студентів та інших заінтересованих осіб почали виникати питання щодо реалізації цієї колізійної норми. Трохи заглибившись у вивчення даного питання, можна зробити такі висновки: ОСС може здійснювати свою діяльність у такій організаційно-правовій формі як громадська організація, що, зважаючи на диспозитивність норм Закону «Про об'єднання громадян» (*далі – Закон № 4572*), може бути зареєстрована зі статусом юридичної особи, яка може набути статусу учасника господарських відносин – суб'єкта господарювання та здійснювати непідприємницьку/підприємницьку (комерційну) діяльність [5].

Питання правового статусу органів студентського самоврядування у контексті їхньої діяльності у формі громадської організації зі статусом

юридичної особи було розглянуте у тезах та наукових коментарях В. Бахрушина, у листах-роз'ясненнях Міністерства освіти і науки України (далі – *МОН України*) та роз'ясненнях Громадської організації «Українська асоціація студентів» (далі – *ГО «УАС»*). Однак, дане питання у науковій та юридичній площинах майже не досліджувалось, немає ґрунтовних наукових праць та відсутня однозначна позиція щодо виконання норми про реєстрацію ОСС як ГО.

Таким чином, викладене вище зумовлює актуальність дослідження теми наукової роботи.

Метою наукової роботи є дослідження та порівняльний аналіз особливостей правового статусу та правового регулювання діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як громадських організацій зі статусом юридичної особи.

Мета наукової роботи передбачає виконання таких **завдань**:

- визначити теоретико-правові засади створення/припинення органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб;
- виділити теоретичні та практичні особливості у діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб;
- здійснити компаративний (порівняльний) аналіз правового регулювання, правового статусу та діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти й громадських організацій зі статусом юридичних осіб;
- виокремити наявні колізії, прогалини, невідповідності, суперечності та інші проблемні питання діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як громадських організацій зі статусом юридичної особи;

- викласти та узагальнити матеріали щодо практики застосування норм чинного законодавства у діяльності реальних органів студентського самоврядування закладів вищої освіти України, що зареєстровані як громадські організації зі статусом юридичної особи;
- надати пропозицій внесення змін до законодавства та шляхи його удосконалення щодо правового забезпечення діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти.

Об'єктом дослідження наукової роботи є чинне законодавство України, зокрема, що регулює відносини у сфері вищої освіти та діяльності громадських об'єднань, юридичних осіб.

Предмет дослідження – теорія та практика діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти зареєстрованих як громадські організації зі статусом юридичної особи.

Методи дослідження. Роботу виконано із використанням загальних та спеціальних методів наукового дослідження. Зокрема, застосовано загально-науковий *метод діалектики*, який надав змогу здійснити об'єктивний, всебічний і конкретний розгляд досліджуваних правовідносин, наявність спільних та відмінних рис у правовому забезпеченні та правовому статусі, виявлення наявних суперечностей. Також використано *системний метод* (системний аналіз), що надав змогу дослідити основні поняття та види правовідносин, що перебувають у систематичному зв'язку між собою та має взаємопов'язані структурні елементи. Спеціальними методами наукового дослідження у даній роботі є *формально-юридичний метод*, що передбачає аналіз формальної визначеності законодавчих норм, визначення та тлумачення основних нормативних понять, конструкцій, текстів, їх опис та систематизація. *Порівняльно-правовий метод* надав змогу здійснити комплексне вивчення взаємопов'язаних правовідносин, зіставлення джерел правового забезпечення,

особливостей правових засад та принципів порівнюваних правовідносини та діяльності загалом.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є одним з перших комплексних порівняльних наукових досліджень у доктринальній площині юридичної сфери України, у якому розглянуто основні відмінності, суперечності та невідповідності у правовому регулюванні, правовому статусі, загальних засадах діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти та діяльності громадських об'єднань зі статусом юридичної особи. Зокрема, досліджено теоретико-правові засади формування органів студентського самоврядування закладів вищої освіти та державної реєстрації створення/припинення громадських організацій зі статусом юридичної особи на основі таких органів, основних видів діяльності, взаємозв'язку правовідносин у порівняльному аспекті з виокремленням правових засад, порядку та особливостей.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані у цій науковій роботі висновки та пропозиції можуть бути взяті до уваги та використані у діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти України, які мають намір здійснити державну реєстрацію громадської організації зі статусом юридичної особи, реалізуючи норму про право на здійснення таких реєстраційних дій. Разом з тим, основні положення та висновки дослідження можуть бути використанні при підготовці змін/доповнень/редагувань чи складання локальних нормативних актів рівня закладів вищої освіти, що регулюють (або стосуються) діяльність органів студентського самоврядування відповідних закладів, з урахуванням особливостей та неузгодженостей, які виникають при складанні установчих документів громадських організацій, що регулюють їх діяльність.

У порядку передбаченому чинним законодавством, окремі пропозиції щодо внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» автором надано на розгляд народному депутатові України IX скликання, члену Комітету

Верховної Ради України з питань освіти науки та інновацій, з метою їх врахування у нормотворчій діяльності, зокрема при підготовці законопроєкту про внесення змін до Закону № 1556 щодо діяльності студентського самоврядування. Пропоновані зміни мають на меті вдосконалення окремих правових, фінансових та організаційних засад діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти шляхом виключення окремих словосполучень у *абзаці другого частини першої статті 27* (щодо обмеження діяльності ОСС); конкретизації (доповнення) норми *абзацу шостого частини четвертої статті 40* (щодо реєстрації ОСС як ГО); викладення тексту *пункту 1 частини десятої статті 40* (щодо фінансування ОСС) Закону № 1556 у редакції абзацу другого частини шостої статті 38 відповідного змісту Закону України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 року у зв'язку зі зменшенням мінімального граничного розміру фінансування ОСС в оновленій редакції Закону № 1556 від 2014 року.

Положення та висновки дослідження можуть бути використаними у здійсненні науково-дослідної роботи при здійсненні подальших наукових досліджень у даній сфері правовідносин, а також враховані при підготовці інформаційних чи рекомендаційних листів, посібників, роз'яснень щодо застосування норм Закону України «Про вищу освіту» щодо діяльності органів студентського самоврядування у закладах вищої освіти.

Публікації автора. Основні положення та висновки наукового дослідження висвітлено у статті наукового журналу, віднесеному МОН України до переліку наукових фахових юридичних видань; у тезах матеріалів (збірнику) наукових доповідей на міжнародній науково-практичній конференції.

Структура та обсяг роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів, об'єднаних у дев'ять підрозділів, висновку, списку джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 36 сторінок, із них основного тексту 30 сторінок. Список використаної літератури налічує 20 найменувань і займає 3 сторінки.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ, ПРИПИНЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

1.1. Порядок та особливості створення органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб

Діяльність студентського самоврядування у закладах вищої освіти може здійснюватися у **формах органів студентського самоврядування** відповідних закладів. Законом, зокрема статтею 40, визначено основні правові, організаційні та фінансові засади діяльності студентського самоврядування. Одним з законодавчих нововведень є норма, передбачена абзацом шостим частиною четвертою статті 40 Закону № 1556, що надає можливість реєстрації ОСС як **громадської організації** з урахуванням особливостей, визначених цим же законом. У свою чергу, згідно з диспозитивним положенням частини п'ятої статті 1 Закону № 4572, громадська організація може бути зареєстрована як зі статусом, так і без статусу юридичної особи. Зважаючи на відмінності у діяльності, правовому статусі та обсязі прав, реєстрація громадської організації **зі статусом юридичної особи** є більш доцільним та кращим варіантом. Порядок та процедура державної реєстрації юридичних осіб визначені Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» (далі – Закон № 755) [6]. Порівнявши особливості та порядок формування ОСС та державної реєстрації громадської організації зі статусом юридичної особи, можна виокремити теоретичні та практичні неузгодженості норм між собою, колізії, прогалини та проблемні аспекти такої діяльності.

Насамперед, варто розглянути основні законодавчо закріплені принципи діяльності громадських об'єднань та органів студентського самоврядування. Згідно з Законом № 4572, громадська організація утворюється і діє на

принципах добровільності, тобто передбачає право особи на вільну участь або неучасть у громадському об'єднанні, в його утворенні, вступі в таке об'єднання або припиненні членства (участі). Виходячи з цього, можна зробити висновок, що ніхто не може бути примушений до вступу у громадське об'єднання, а право добровільно у будь-який час припинити членство має кожен. У разі ухвалення вищим органом студентського самоврядування рішення про намір здійснення державної реєстрації ГО зі статусом юридичної особи на основі виконавчого органу студентського самоврядування, члени такого виконавчого ОСС не стають членами цієї ГО автоматично, а мають подати відповідні заяви про вступ до ГО [7]. Це пояснюється різним порядком формування та набуття членства у цих органах: склад органів студентського самоврядування рівня ЗВО формується у відповідності до **принципу виборності**, а саме шляхом прямого таємного голосування усіма студентами закладу вищої освіти. Також Законом № 1556 визначено строк повноважень членів усіх виборних ОСС – **1 рік** (оскільки закон не уточнює «навчальний» чи «календарний», за загальним правилом такий строк становить один календарний рік). Теоретично, склад членів ГО не буде еквівалентним зі складом органу студентського самоврядування, за виключенням навмисного формування таких складів однаковими шляхом «ототожнення», тобто прийняття (включення) усіх обраних на виборах членів ОСС до складу ГО. Проте, зважаючи, на вимогу щодо регулярного (щорічного) переобрання складу ОСС, а також його керівників (за виключенням їх обрання на другий строк), необхідним є періодичне внесення змін до відомостей про громадське об'єднання, що містяться у відповідному державному реєстрі. За внесення таких змін справляється адміністративний збір у розмірі 0,1 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, встановленому на 1 січня календарного року, у якому вносяться зміни.

Додатково постає питання щодо найменування (власної назви) юридичної особи. Відповідно до частини четвертої статті 16 Закону № 755, найменування юридичної особи не може бути тотожним найменуванню іншої юридичної

особи. Положенням частини шостої статті 10 Закону № 4572 визначено, що власна назва громадського об'єднання не може містити слова «державний», «комунальний» та похідні від них. Але передбачено, що власна назва навчального закладу, установи чи організації у власній назві громадського об'єднання може використовуватися за згоди відповідного навчального закладу, установи чи організації. Тож перед тим, як зареєструвати орган студентського самоврядування як ГО, слід узгодити з керівництвом ЗВО необхідні питання щодо використання власної назви та юридичної адреси відповідного закладу. Адміністрація в особі керівника ЗВО, у свою чергу, має сприяти цьому

Отже, формально повноваження членів органів студентського самоврядування не є рівнозначними з правами, якими володіють члени (учасники) громадських організацій, зокрема щодо представництва від студентства.

1.2. Порядок та особливості припинення органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб

Розглядаючи можливість припинення діяльності громадського об'єднання, норми Розділу IV Закону № 4572 **встановлюють таку процедуру**, зокрема у будь-який час ухвалити вищим органом управління рішення про добровільне припинення своєї діяльності шляхом саморозпуску, для чого створюється відповідна ліквідаційна комісія, у визначеному статуті порядку. Також ліквідація може здійснюватися у примусовому порядку на підставах, визначених статтею 110 Цивільного кодексу України (*далі – ЦК України*), наприклад за рішенням суду або у зв'язку із закінчення строку, на який було створено юридичну особу тощо [8]. Формальним остаточним припиненням існування громадської організації як юридичної особи є внесення відповідного запису до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань (*далі – ЄДР*) у

порядку, встановленому Законом № 755.

Для органів студентського самоврядування таких процедур **не передбачено**. Навіть після спливу визначеного строку повноважень членів ОСС, вони не втрачають їх автоматично, зважаючи на принцип діяльності виборних органів, зокрема принцип континуїтету (безперервності), що передбачає складання повноважень чинного складу лише після обрання нового та набуття ним повноважень. Повноваження усього складу або окремих членів ОСС можуть бути достроково припинені у порядку та на підставах, встановленими відповідними внутрішніми положеннями. Також, Закон № 1556 передбачає можливість **усунення** окремих або усіх членів ОСС зі своїх посад (шляхом відкликання) за результатами загального таємного голосування. Оскільки вказана норма не містить вимоги щодо проведення саме «прямого» голосування, то таке голосування може здійснюватися як на загальних виборах, у яких беруть участь усі студенти ЗВО, так і на засіданні вищого органу студентського самоврядування – непряме голосування. Таким чином, після складання повноважень члена ОСС (достроково або у разі переобрання) або з припиненням особою навчання у закладі вищої освіти припиняється її участь та повноваження в органі студентського самоврядування, але членство у складі громадської організації залишається і надалі до подання відповідної заяви про виключення (вихід), зважаючи на необов'язковість регулярного оновлення складу ГО та її керівництва [9], якщо інше не передбачено статутними документами такого об'єднання.

У результаті припинення повноважень усіх членів або їх відкликання діяльність такого органу тимчасово просто не здійснюватиметься до обрання нової каденції, проте це не і не може бути фактичною ліквідацією органу студентського самоврядування, зважаючи на обов'язковість функціонування студентського самоврядування у ЗВО.

1.3. Особливості правового регулювання діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб

Здійснюючи реєстрацію органу студентського самоврядування як громадської організації необхідно враховувати той факт, що така діяльність являє собою різні за своїм змістом правовідносини і, відповідно, є різним предметом правового регулювання.

Діяльність органів студентського самоврядування ЗВО врегульована нормативно-правовими актами освітнього законодавства, зокрема Законом України «Про вищу освіту», підзаконними-нормативними актами у сфері вищої освіти та внутрішніми документами закладу вищої освіти (статут ЗВО, положення про студентське самоврядування та інші). Окрім того, з метою надання роз'яснень щодо застосування вимог законодавства у діяльності ОСС та реалізації окремих норм, МОН України оприлюднює відповідні інформаційно-роз'яснювальні листи, інструкції чи методичні рекомендації. Такі документи хоч і не є нормативно-правовими актами й не мають ніякої юридичної сили, проте допомагають тлумачити й застосовувати на практиці окремі норми. До того ж виклад тих чи інших матеріалів є офіційною публічною позицією МОН України як головного органу у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки [...] [10]. Корисними є також максимально всебічно й детально розглянуті та узагальнені Роз'яснення щодо застосування норм Закону України «Про вищу освіту» щодо діяльності студентського самоврядування (затверджені XII Генеральною асамблеєю ГО «УАС» 24 грудня 2017 року) (далі – *Роз'яснення ГО «УАС»*).

Громадська організація є суб'єктом цивільного права, тому згідно з частиною другою статті 85 ЦК України особливості правового статусу окремих видів непідприємницьких товариств, в тому числі громадських організацій, встановлюються законом. Відповідно, таким законодавчим актом є Закон України «Про громадські об'єднання». Окрім цього, громадські

організації у своїй діяльності керуються нормами Господарського кодексу України (далі – *ГК України*) за умови здійснення ними господарської діяльності, Податкового кодексу (далі – *ПК України*), іншими законодавчими та підзаконними актами, що стосуються діяльності юридичних осіб. Відповідно до вимог Закону № 4572, громадська організація зі статусом юридичної особи повинна мати власний **статут – установчий документ**, що врегульовує внутрішню діяльність такого об'єднання. Аналогічна вимога притаманна й органам студентського самоврядування закладів вищої освіти – наявність **положення про студентське самоврядування ЗВО**. Однак, формального права використовувати статут ГО замість положення про студентське самоврядування чи навпаки не надано; це різні внутрішні документи, що затверджуються за різними процедурами й різними суб'єктами, а також мають різний предмет регулювання.

РОЗДІЛ 2.

ХАРАКТЕРИСТИКА ОКРЕМИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

2.1. Види та особливості фінансування органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб

Фінансово-матеріальна складова у діяльності будь-якого органу (організації) посідає одну з ключових позицій, що обумовлене потребами щодо його (її) існування та утримання, можливістю реалізації прав, здійснення певного виду діяльності та досягненням відповідної мети. Наявність джерел доходу (прибутку), що не заборонені законом передбачена як для органів студентського самоврядування, так і для громадських організацій. Основна відмінність полягає у правосуб'єктності таких органів, особливостях одержання та розпорядження коштами.

Для студентського самоврядування фінансова підтримка для здійснення поточної діяльності є **гарантованою** пунктом 1 частиною десятою статті 40 Закону № 1556 із зазначенням обов'язковості здійснення такого фінансування закладом вищої освіти та сприяння у подальшому використанні відповідних коштів. На противагу цьому, слід зазначити, що громадські об'єднання **не мають джерел гарантованого** стабільного фінансування, проте мають ширший обсяг можливостей щодо зовнішнього самостійного залучення коштів, наприклад участь у грантових програмах, інвестиційних проектах тощо. За умови здійснення реєстрації ОСС як ГО зі статусом юридичної особи існує можливість набуття фінансово-господарської самостійності та реалізації відповідних норм Закону № 1556, які за відсутності статусу юридичної особи, виконати неможливо. У Листі МОН України «Щодо фінансування органів студентського самоврядування» від 21.10.2015 р. № 1/9-496 акцентується увага на моделях фінансування студентського самоврядування загалом та виокремлюються два їх види, які слід розглянути докладніше [11]. За загальним

правилом, фінансове забезпечення діяльності студентського самоврядування відбувається шляхом проведення закладом вищої освіти планових публічних закупівель та/або укладання прямих договорів з подальшою оплатою за надання послуг, виконання робіт чи поставки товарів відповідно до потреб ОСС. Витрати здійснюються, керуючись поданням керівника ОСС та на підставі річного кошторису на діяльність студентського самоврядування, який враховується у річному кошторисі ЗВО. Також можливий варіант відшкодування коштів на підставі документів, що підтверджують здійснення платежів, у порядку, визначеному нормативними актами ЗВО.

Якщо розглядати **взаємопов'язаність фінансової складової** діяльності органів студентського самоврядування та громадських організацій, то можна прослідкувати певну послідовність та взаємозалежність у застосуванні окремих норм. А саме, пунктом 9 частиною п'ятою статті 40 Закону № 1556 визначено, що органи студентського самоврядування розпоряджаються коштами та іншим майном, що перебувають на балансі та банківських рахунках органів студентського самоврядування. Однак на практиці це не є можливим, адже наявність банківських рахунків чи субрахунків у ОСС не передбачено у зв'язку з відсутністю статусу юридичної особи. Імплементация цієї моделі фінансового існування є можливою за умови здійснення діяльності органів студентського самоврядування у формі юридичної особи, якій притаманна майнова і фінансово-господарська самостійність. Після реєстрації ОСС як ГО, кошти, визначені вченою радою ЗВО на діяльність студентського самоврядування, мають надходити безпосередньо на банківські рахунки юридичної особи за здійснення певних видів діяльності, наприклад за надання певних послуг. Також є можливим перерахунок коштів з рахунку ЗВО на рахунок ГО у вигляді безповоротної фінансової або благодійної допомоги (пожертви), про що укладається відповідний договір. Такі операції не мають жодних вимог щодо додаткових кодів видів економічної діяльності (КВЕД) та обмежень щодо джерел доходів для ГО, проте створює своєрідну невизначеність правових наслідків для ЗВО у плані звітності, зокрема з приводу цільового використання

бюджетних коштів та їх обліку у відповідності до бюджетного законодавства. Надання органам студентського самоврядування коштів у готівковій формі **не є можливим**, зважаючи на податкові обмеження та відсутність врегульованого механізму здійснення контролю за використанням цих коштів (навіть за умови наявності контрольно-ревізійної комісії з числа студентів для здійснення поточного контролю за станом використання майна та виконання бюджету органів студентського самоврядування) [12, с. 17].

Важливим є питання видатків, адже кошти мають використовуватися у межах статутної діяльності, виключно для реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, а також для утримання ГО. Оскільки громадські організації не є платниками податку на прибуток (*далі – ППП*) (за умови дотримання податкових вимог та включення організації до Реєстру неприбуткових установ та організацій (*далі – Реєстр неприбуткових [...]*)), не допускається вчинення дій, що призводять до порушення вимог пункту 133.4 статті 133 ПК України, зокрема розподіл отриманих доходів або їх частини між членами ГО, за виключенням оплати їхньої праці [13]. Не вважається розподілом доходів фінансування видатків на користь членів ГО для оплати їхньої праці, у тому числі на підставі цивільно-правового договору [14]. У такому випадку, члени ОСС можуть отримувати грошову винагороду за договором ЦПХ, якщо будуть одночасно членами цієї ГО та здійснюватимуть надання конкретних послуг чи виконання робіт.

Додатково, пунктом 2 частини десятої статті 40 Закону № 1556 визначено, що фінансовою основою студентського самоврядування є **членські внески** студентів, розмір яких встановлюється вищим органом студентського самоврядування ЗВО, а розмір місячного членського внеску однієї особи не може перевищувати 1 (одного) відсотка прожиткового мінімуму, встановленого законом. Одночасно можливість отримувати кошти шляхом внесення членських внесків передбачено для громадських об'єднань та є обов'язковою умовою членства у професійних спілках відповідно до Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» [15]. У нашій ситуації, знову

виникає питання можливості виконання норми у зв'язку з відсутністю рахунків у ОСС. Окрім органу, яким встановлюється розмір членських внесків студентів, жодних норм щодо порядку імплементації подібного виду фінансування чи його правового урегулювання закон не надає.

Тож, у разі набуття статусу юридичної особи видається можливим реалізувати окремі норми, що не могли бути реалізовані у зв'язку з відсутністю цього статусу.

2.2. Порядок звітування органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб

У процесі та за результатами використання отриманих коштів (доходів) виникає обов'язок звітності за певний звітний період. Для органів студентського самоврядування цей процес відбувається шляхом публічного звітування про *використання коштів* та *виконання кошторису*, яке має відбуватися не рідше одного разу на рік. Акцентуючи увагу на зазначених видах звітування, варто їх розмежувати за своєю суттю та значенням. Зі змісту норми абзацу другої частини одинадцятої статті 40 Закону № 1556 можна виділити, що звіт про використання коштів підлягає **публічному оприлюдненню**, а значить передбачає його висвітлення у довільній формі у будь-який спосіб, що дозволив би ознайомитись заінтересованим особам (наприклад, шляхом опублікування у інтернет-ресурсах). Одночасно, пунктом 4 частини сьомої статті 40 встановлюється одна з виключних компетенцій вищого органу студентського самоврядування ЗВО, а саме **заслуховування звіту** про *виконання річного кошторису витрат (бюджету)* ОСС, який затверджується цим же органом. Можна резюмувати, що процедура звітування щодо *використання коштів* законодавчо не визначена як обов'язкова компетенція вищого органу студентського самоврядування, проте може

здійснюватися за бажанням. У цьому полягає основна відмінність, передбачених законом, видів публічного звітування.

Для громадських організацій зі статусом юридичної особи також встановлено **кілька видів** обов'язкової щорічної звітності: спрощеного фінансового звіту, податкового та статистичного звітів. Оскільки громадська організація зі статусом юридичної особи є непідприємницьким товариством, то вона звітується **як мікропідприємство** (точніше за формою, встановленою для мікропідприємств) відповідно до стандарту НП(С)БО 25 та частини третьої статті 11 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [16]. Обов'язковою вимогою також є ведення бухгалтерського обліку та зберігання облікових документів громадської організації у встановлені законодавством строки [17]. Разом із тим, неподання (невчасне подання) звітів чи наявність інших порушень, зокрема вчинення процедурних помилок, тягнуть за собою притягнення до відповідальності контролюючими органами у зв'язку з порушенням податкового законодавства.

Таким чином, органи студентського самоврядування крім того, що звітують у порядку, визначеному Законом № 1556, **мають паралельно (додатково)** як громадська організація зі статусом юридичної особи подавати до контролюючих органів звіти згідно з вимогами чинного законодавства. Враховуючи специфіку, надмірну складність та громіздкість податкового законодавства [18, с. 4], можна прогнозувати певні «ризики», які можуть призвести до настання негативних правових наслідків у вигляді притягнення до фінансової, адміністративної чи кримінальної відповідальності.

2.3. Здійснення господарської діяльності органами студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб

Після здійснення державної реєстрації громадської організації зі статусом юридичної особи на основі органу студентського самоврядування, така ГО має

право здійснювати господарську діяльність і, відповідно до норм ГК України, стає учасником господарських відносин – **суб'єктом господарювання**. Як наслідок, може здійснювати оплатне надання послуг та/або виконання робіт. Окрім основного виду діяльності додатково може здійснюватися комерційна (підприємницька) діяльність з метою отримання прибутку, якщо це передбачено статутом та належним чином повідомлено контролюючі органи. Донедавна, територіальні органи Державної фіскальної служби України (далі – ДФС України) визнавали громадські організації, що здійснюють підприємницьку діяльність з метою одержання економічної вигоди, прибутковими організаціями, тобто платниками ППП, та виключали такі організації з Реєстру неприбуткових [...]. Утім, такі дії викликали невдоволення громадськості та виникли сумніви щодо правомірності та законності їх вчинення. Як наслідок, неправомірність у діях та рішеннях фіскальних органів була підтверджена Міністерством фінансів України, про що зазначено у відповідному листі-зверненні до ДФС України. Цим же листом роз'яснено, що положення ПК України не обмежують можливість здійснення громадськими об'єднаннями, які є неприбутковими організаціями для цілей оподаткування ППП, підприємницької діяльності для досягнення мети, заради якої вони були створені, а саме виключно для фінансування видатків на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами [19]. Тож, неприбутковість не означає відсутність прибутку, а лише зумовлює обов'язок спрямовувати прибуток на статутну діяльність. Зазначене вище стосується і діяльності ОСС, зокрема частиною одинадцятою статті 40 Закону № 1556 визначено, що кошти органів студентського самоврядування спрямовуються на виконання їхніх завдань. Варто зауважити, що адміністрація закладу вищої освіти не матиме підстав обмежувати чи забороняти таку діяльність, адже громадська організація органу студентського самоврядування не входить до складу ЗВО та не матиме прямого підпорядкування, хоча й використовує власну назву та юридичну адресу ЗВО.

РОЗДІЛ 3.

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

3.1. Проблемні аспекти, колізії та прогалини у діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб

Аналізуючи різнопланові аспекти діяльності органів студентського самоврядування як юридичних осіб можна виділити основні невідповідності норм між собою, а також підсумувати проблемні питання загалом.

Починаючи ще з етапу підготовки до державної реєстрації, виникають численні обструкції, котрі не дозволяють повною мірою реалізувати законодавчі приписи одночасно з дотриманням усіх відповідних вимог. З огляду на кількісний склад більшості виконавчих ОСС рівня ЗВО, можна прогнозувати ускладненість та бюрократизацію процесу оформлення документів, необхідних для проведення державної реєстрації та/або внесення змін до відомостей про юридичну особу, а також, хоч і не значними, проте періодичними фінансовими витратами, що пояснюється вимогами, описаними у підрозділі 1.1. цієї роботи. Крім того, громадська організація матиме право представництва не від імені всіх студентів закладу, а лише від тих, хто є членами цієї ГО, проводячи аналогію з членами органів студентського самоврядування, які мають право діяти від імені всіх студентів, а у разі набуття членства – і від імені громадської організації. Також, якщо ОСС має намір зареєструватись як ГО, необхідним є розробка положення про студентське самоврядування та статуту громадської організації, як взаємозалежних документів, таким чином, аби їхній зміст у результаті такого «схрещування» не обмежував прав та свобод, не суперечив основним принципам діяльності обох органів та нормативно-правовим актам, що регулюють правовідносини у сфері

вищої освіти та у сфері діяльності громадських об'єднань, юридичних осіб, суб'єктів господарювання.

Наразі існує певна **невідповідність законодавчих норм** щодо діяльності студентського самоврядування, а саме зміст пункту 9 частини п'ятої статті 40 Закону № 1556, що передбачає наявність рахунків у ОСС. Цей пункт може реалізуватися за умови реєстрації ОСС як громадської організації, проте немає жодних норм, які б вказували на це та встановлювали порядок фінансування студентського самоврядування. Відсутність прямого обов'язку здійснення перерахунку коштів на рахунок громадської організації може бути підставою для надання відмови органам студентського самоврядування у здійсненні такої моделі фінансування. Обумовлене це вимогою статті 19 Конституції України, відповідно до якої ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством [20].

Вартий уваги той факт, що на законодавчому рівні діють норми, які обмежують повноваження ОСС та їх діяльність у загальному. Відповідно до абзацу другого частини першої статті 27 Закону № 1556 встановлюється часткове обмеження у діяльності студентського самоврядування, що проявляється у можливості закладів вищої освіти приватної форми власності визначати структуру, склад, порядок роботи та повноваження органів студентського самоврядування у статутах такого закладу без дотримання вимог Закону № 1556. По-перше, зміст цієї норми суперечить порядку здійснення діяльності ОСС, встановленого статтею 40 цього ж закону; а по-друге, не є сумісним з базовими принципами студентського самоврядування, зокрема принципу самоврядності, який за таких умов не діятиме та не матиме місця. Фактично, можна побачити, що приватним ЗВО надано ширший обсяг прав, аніж іншим ЗВО, проте прояв та наслідки їх реалізації можуть мати неправомірний характер та зловживання, у тому числі, у діях та рішеннях, що не сприятимуть ОСС бути зареєстрованими як громадська організація та обмежуватимуть у подальшому.

3.2 Досвід застосовної практики діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб

Користуючись правом, наданим відповідною нормою Закону № 1556, органи студентського самоврядування закладів вищої освіти усе частіше здійснюють реєстрацію громадських організацій зі статусом юридичної особи. Такі рішення ухвалюють, зважаючи на різні чинники та за різних умов. Це залежить, насамперед, від рівня комунікації та лояльності адміністрації ЗВО до студентського самоврядування, фінансового забезпечення тощо.

Наразі в Україні існує **понад десяток органів студентського самоврядування** закладів вищої освіти, які належним чином зареєстровані як громадські організації у порядку, встановленому законом. У результаті детального пошуку у ЄДР, за ключовими словами (*«студентська рада», «студентський парламент»* тощо) можна виокремити реальні ОСС, які діють у конкретних закладах вищої освіти, мають організаційно-правову форму громадської організації, статус юридичної особи та не перебувають у процесі припинення. Перелік таких органів студентського самоврядування наведено у **Додатку 2** до цієї роботи. Серед них також є не лише ОСС, що діють безпосередньо у ЗВО, а й органи студентського самоврядування гуртожитків, які мають відповідну назву та інші відомості (*див. Додаток 2, № 10.1*). Достеменно не відомо з якою саме метою ці органи студентського самоврядування мали намір набуття такого статусу, на яких засадах це питання узгоджувалося з керівництвом закладів вищої освіти, які проблеми виникали у процесі державної реєстрації та яке внутрішнє становище вони мають насправді.

Щодо питання правового регулювання, як вже зазначалося раніше, на практиці органи студентського самоврядування дійсно об'єднують зміст положення про студентське самоврядування зі змістом статуту громадської організації, враховуючи наявні особливості та неузгодженості. Але у загальному вигляді, розробка установчих документів ГО та положення про

ОСС шляхом правотворчого наближення одних норм до інших є формальністю, адже їх застосування залежить безпосередньо від того, від імені якого саме органу здійснюється представництво, ухвалюється рішення, вчиняється певна дія тощо.

Розглядаючи питання фінансового забезпечення, можна лише у теорії передбачати можливість реалізації моделі фінансування, за умовами якої кошти закладу вищої освіти зі спеціального фонду мають бути перераховані на банківські рахунки юридичної особи. Проте, автору цієї роботи відомі практичні випадки укладання договору (угоди) між громадською організацією та/або органом студентського самоврядування та ЗВО щодо здійснення прямого перерахування коштів на банківський рахунок юридичної особи, що передбачає істотні умови здійснення відповідних перерахунків. Такі ОСС мають достатній рівень підтримки та співпраці з адміністрацією ЗВО, тому це вид фінансування здійснюється без перешкод на загальних умовах. Також ці ОСС здійснюють зовнішнє залучення коштів, беруть участь у грантових проєктах, тобто повністю від ЗВО вони не залежать.

З приводу виконання норми щодо сплати членських внесків, які формують фінансову основу ОСС, можна зазначити про наявне право здійснення внесків у готівковій формі, а також можливість унесення у безготівковій за умови наявності рахунку громадської організації. Користуючись таким правом, вищим органом студентського самоврядування одного з державних університетів України було вперше формально встановлено добровільну сплату студентами членських внесків на діяльність студентського самоврядування університету, проте виконати дане рішення не вдалося, ймовірно, через відсутність механізму й порядку відрахування коштів та подальших операцій з ними. У цьому випадку ОСС не був зареєстрований як громадська організація і, відповідно, не мав власного рахунку, тому внесення членських внесків у безготівковій формі не могло здійснюватися, а у готівковій – воно не мало нормативного та регулятивного характеру.

Практичні приклади діяльності органів студентського самоврядування

закладів вищої освіти України, які існують у формі громадських організацій, можуть враховуватися і використовуватися іншими ОСС, що значно полегшує порядок виконання окремих норм, надає можливість передбачити ймовірні ризики та наслідки, а також допомагають зробити необхідні висновки.

3.3. Пропозиції щодо удосконалення правового регулювання діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти як юридичних осіб

Зважаючи на основні проблемні питання щодо правового регулювання діяльності органів студентського самоврядування та громадських об'єднань, можна зробити висновок, що ця категорія правовідносин потребує удосконалення та доопрацювання. Очевидно, що це стосується сфери вищої освіти, законодавчі норми якої є менш стійкими та стабільними.

Тому є необхідним внесення змін до Закону № 1556 у частині діяльності студентського самоврядування та його правового статусу. Проект внесення відповідних змін викладено у **Додатку 2** цієї роботи. Зокрема, пропонується внести зміни до абзацу другого частини першої статті 27 Закону № 1556, які передбачають унеможливити наявне часткове обмеження у діяльності студентського самоврядування, що проявляється у можливості закладів вищої освіти приватної форми власності визначати структуру, склад, порядок роботи та повноваження органів студентського самоврядування у статутах такого закладу без дотримання вимог Закону № 1556. Відповідна зміна надасть змогу органам студентського самоврядування приватних закладів вищої освіти у повному обсязі здійснювати свої повноваження, передбаченням на рівні закону. Потреба у цьому викликана реаліями діяльності приватних ЗВО, статутні документи яких містять норми, несумісні зі змістом та засадами статті 40 Закону № 1556.

Через відсутність у чинному законі **прямої норми**, яка покладає на заклад вищої освіти (керівника) обов'язок щодо перерахування коштів, визначених на діяльність студентського самоврядування, на рахунок органу студентського самоврядування у разі його реєстрації як громадської організації, така процедура фінансування не може розглядатися похідною, тобто не передбачає автоматичного її здійснення. Тож, необхідним є внесення змін до абзацу шостого частини четвертої статті 40 Закону № 1556, а саме його доповнення нормою, що визначатиме порядок фінансового забезпечення органів студентського самоврядування, які зареєстровані як ГО. Відповідний зміст пропонованої норми викладено у проєкті внесення змін у **Додатку 2**.

Запропоновані шляхи удосконалення законодавства зможуть викорінити наявні прогалини та невідповідності, вирішити питання щодо застосування колізійних норм на практиці, а також надати можливість органам студентського самоврядування у повній мірі користуватися усіма наданими їм законними правами.

ВИСНОВКИ

Резюмуючи вищевикладене та з огляду на теоретичні й практичні особливості правового регулювання, правового статусу та діяльності органів студентського самоврядування закладів вищої освіти, які зареєстровані (мають намір зареєструватися) як громадські організації зі статусом юридичної особи, можна визначити основні колізійні норми, невідповідності, недоліки та переваги.

Існують певні розбіжності та складнощі у порядку реєстрації ОСС та ГО, які більшою мірою є формальними та не мають значного впливу на фактичну неможливість такої дії. Питання реєстрації ОСС як громадської організації також було проаналізовано у Роз'ясненнях ГО «УАС». Зокрема, у пункті восьмому цих роз'яснень викладено обґрунтовану позицію, яка декларує **практичну неможливість** реєстрації ОСС як ГО. Одним із аргументів виступає відмінність у формуванні цих органів – зазначається, що членами громадської організації можуть бути фізичні особи, які бажають вступити до неї; водночас студентське самоврядування **об'єднує усіх** студентів ЗВО. Як висновок зазначено, що на основі цього *«...діяльність ОСС як громадської організації вимагала б обов'язкової участі усіх студентів (курсантів) ЗВО у такій організації...»*. Наведене цитоване твердження є не зовсім правильним з огляду на буквальне тлумачення ужитого терміну на початку норми (абз. 6 ч. 4 ст. 40 Закону № 1556), а саме словосполучення **«"орган студентського самоврядування" може бути зареєстрований як громадська організація [...]**», яке ужито в однині у називному відмінку. Тому варто наголосити на необхідності розмежування таких термінів як «студентське самоврядування» та «орган студентського самоврядування». За лексичним значенням та за результатами контекстуального тлумачення змісту статті 40 Закону № 1556 є явним, що «студентське самоврядування» – це діяльність, що об'єднує усіх студентів, а «орган студентського самоврядування» – це форма (вид) вираження такої діяльності, що об'єднує усіх обраних членів. Ці поняття **не є тотожними** і

передбачають включення одного в інше («студентське самоврядування» є ширшим поняттям). Оскільки зареєстрованим як громадська організація може бути саме «орган студентського самоврядування», то є логічним висновок, що **реєстрація призводить до обов'язкової участі у такій організації лише членів відповідного органу, а не усіх студентів закладу вищої освіти.**

Узагальнюючи, можна зазначити, що процеси державної реєстрації та припинення юридичної особи, розробки локальних (внутрішніх) актів, вимоги щодо звітування та фінансування, певним чином формалізують та обтяжують діяльність ОСС, тобто виступають своєрідними недоліками.

Але, разом із тим, реєстрація ГО на основі ОСС також і **надає певні переваги:**

- можлива реалізація *норми щодо наявності банківських рахунків*, внаслідок чого частина коштів зі спеціального фонду ЗВО на діяльність самоврядування підлягає перерахуванню на рахунок юридичної особи (на договірних засадах);
- виникає можливість реалізувати *норму щодо членських внесків студентів* на діяльність самоврядування (у безготівковій формі), адже для ГО таке джерело доходу передбачене, а механізм та порядок внесення членських внесків встановлюється статутом.

Окрім того, що ОСС у статусі юридичної особи, може здійснювати господарську некомерційну діяльність, така організація **може займатися підприємництвом** і при цьому залишатися у Реєстрі неприбуткових [...], тобто не втрачати податковий статус неприбутковості.

Скоріш за все, законодавець певним чином (або свідомо, або випадково) **«передбачив»** такий відсильний характер, пов'язавши зазначені норми між собою, надавши можливість їх виконання.

У цій роботі було порівняно та проаналізовано питання створення, припинення, діяльності виконавчих органів студентського самоврядування рівня закладу вищої освіти у процесі та за наслідками реалізації ними права бути зареєстрованими як громадська організація зі статусом юридичної особи.

Розгляд такої моделі здійснено на основі саме **виконавчого** органу студентського самоврядування ЗВО, базуючись на наявних в Україні практиках застосування такого виду діяльності, а також зважаючи на виключну компетенцію, обсяг повноважень, функції, правове становище, основні принципи діяльності та сформовані на практиці «правила», що не врегульовані законодавчо. Разом із тим, **не виключається** здійснення реєстрації громадської організації на основі інших органів студентського самоврядування, зокрема представницьких чи самоврядування студентських гуртожитків, проте обов'язковою вимогою є ухвалення такого рішення саме вищим органом студентського самоврядування рівня закладу вищої освіти.

Отже, можна констатувати – **реєстрація ОСС як ГО можлива**, проте у будь-якому випадку варто враховувати їх специфіку та розмежовувати їх повноваження, адже це різні органи, які не можуть бути ототожненими або взаємозамінними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаргун С. С. Проблеми сприйняття діяльності студентського самоврядування в закладах вищої освіти. *Право, юридична наука та освіта [...]*: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф., 29 квітня 2019 р. Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2019. С. 159-161.
2. Про вищу освіту : Закон України від 17.01.2002 р. № 2984-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2984-14> (втратив чинність).
3. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/paran65> (дата звернення: 10.12.2019).
4. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1050-2016-%D0%BF> (дата звернення: 10.12.2019).
5. Про об'єднання громадян : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17> (дата звернення: 10.12.2019).
6. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15> (дата звернення: 10.12.2019).
7. Бахрушин В. Є. Орган студентського самоврядування = громадська організація? *Research gate*: веб-сайт. URL: https://www.researchgate.net/publication/324703331_Organ_studentskogo_samovraduvanna_gromadska_organizacia (дата звернення: 10.12.2019).
8. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 10.12.2019).

9. Бахрушин В. Є. Проблеми організації студентського самоврядування. *Освітня політика (портал громадських експертів)*: веб-сайт. 2018. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/1176-problemiorganizatsiji-studentskogo-samovryaduvannya> (дата звернення: 10.12.2019).
10. Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 р. № 630. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-%D0%BF> (дата звернення: 10.12.2019).
11. Щодо фінансування органів студентського самоврядування : Лист Міністерства освіти і науки України від 21.10.2015 № 1/9-496. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v_496729-15 (дата звернення: 10.12.2019).
12. Гаргун С. С. Колізії в правовому регулюванні статусу органів студентського самоврядування закладів вищої освіти. *Підприємство, господарство і право* : науково-практичний юридичний журнал. 2019. Вип. № 4. С. 15-19. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/4/4.pdf> (дата звернення: 10.12.2019).
13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 10.12.2019).
14. Лист Державної служби України від Лист ДФС від 18.04.2017 № 8170/6/99-99-15-02-02-16. URL: <http://sfs.gov.ua/baneryi/podatkovyi-konsultatsii/konsultatsii-dlya-yuridichnih-osib/print-72112.html> (дата звернення: 10.12.2019).
15. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15.09.1999 р. № 1045-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045> (дата звернення: 10.12.2019).
16. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова звітність" : Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (дата звернення: 10.12.2019).

17. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 10.12.2019).
18. Молибог Б.І. Соціальні наслідки прийняття Податкового кодексу України (аналітичний аспект). URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Molibog.pdf> (дата звернення: 10.12.2019).
19. Щодо можливості здійснення громадськими об'єднаннями підприємницької діяльності [...] : Лист Міністерства фінансів України від 06.02.2019 р. № 11210-09-5/3214. URL: <https://zakon.help/article/pravo-nepributkovih-organizacii-na-pidpriemnicku> (дата звернення: 10.12.2019).
20. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 10.12.2019).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

Перелік

**органів студентського самоврядування закладів вищої освіти
України, які зареєстровані як громадські організації
зі статусом юридичної особи**

*(за результатами безкоштовного запиту відомостей у Єдиному державному реєстрі
юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань)*

№	Назва органу студентського самоврядування закладу вищої освіти	Найменування (скорочене) громадської організації
1.	Студентська рада Донецького юридичного інституту МВС України	ГО «МО "Студентська рада ДЮІ"»
2.	Студентська рада Луцького Національного технічного університету	ГО «СР Луцького НТУ»
3.	Студентська рада Національного університету «Одеська юридична Академія»	ГО «МО "Студентська рада НУ "ОЮА"»
4.	Студентська рада Борщівського агротехнічного коледжу	ГО «СР БАТК»
5.	Студентська рада Рівненського державного гуманітарного університету	ГО «Студентська рада РДГУ»
6.	Студентська рада Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя	ГО «Студентська рада ТНТУ ім. І. Пулюя»

7.	Студентський парламент Харківської державної академії фізичної культури «СПАР»	ГО «СП ХДАФК "СПАР"»
8.	Студентський парламент Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова	ГО «СП НУК»
9.	Студентський парламент державного вищого навчального закладу «Херсонський державний аграрний університет»	ГО «Студентський парламент ДВНЗ ХДАУ»
10	Орган студентського самоврядування Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II	ГО «ОСС ЗУІ ім. Ференца Ракоці II»
10.1	Орган студентського самоврядування гуртожитку імені Ференца Келчеї	ГО «ОСС гуртожитку імені Ференца Келчеї»

Проект внесення змін до Закону України «Про вищу освіту»

1. У Законі України «Про вищу освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст.2004):

1) у статті 27:

абзац другий частини першої викласти в такій редакції:

«У приватному закладі вищої освіти його структура, склад, порядок роботи і повноваження органів управління, робочих і дорадчих органів, органів громадського (*крім студентського*) самоврядування, наукових товариств, процедури обрання чи призначення керівників закладу та його підрозділів можуть визначатися статутом закладу без дотримання вимог цього Закону»;

2) у статті 40:

абзац шостий частини четвертої доповнити новим реченням такого змісту:

«Фінансове забезпечення такого органу студентського самоврядування закладом вищої освіти здійснюється шляхом перерахування коштів на банківський рахунок громадської організації».